

Kiezen voor je toekomst

Hoe help je je kind de juiste keuze te maken?

Als kinderen een beroeps- of vervolgopleiding moeten kiezen, zoeken ouders naar handvatten om ze te helpen. Goed bedoeld - omdat ze het beste met hun kinderen voor hebben - proberen ouders hun kroost in de richting van een zo hoog mogelijk niveau te duwen. Het is maar de vraag of je daarmee je kind op termijn het beste alternatief geeft.

Tijden zijn veranderd. Dat zonen in de voetsporen van hun vader traden, is allang voorbij. En maar goed ook, want net zoals de baan voor het leven niet meer bestaat, lijkt in de 21e eeuw ook het beroep voor het leven niet meer van deze tijd te zijn. Niet voor niets wordt steeds meer de nadruk gelegd op een leven lang leren. Organisaties verlangen dat hun medewerkers mee veranderen. Bij de beroepskeuze is het daarom

belangrijker dat je als kind een realistisch zelfbeeld hebt, dan te kijken naar hoe de arbeidsmarkt zich gaat ontwikkelen.

Kies je beroep laat twee experts aan het woord. Marja Canisius, adviseur voor studie en loopbaan bij Profiel ASL Limburg en Reineke Hanssen-Essers, decaan Sophianum scholengemeenschap.

Praktische tips

- Praat over de toekomst in termen van kansen en mogelijkheden.
- Zorg voor een passend niveau van uitdaging, maar belast het kind niet te zwaar.
- Bied hulp bij het adequaat verwerken van opleidings- en beroepeninformatie.
- Help met het opstellen van een rangorde van opleidingsvoorkeuren.
- Bedenk samen met je kind vooraf vragen voor een open dag van een opleiding.
- Zoek binnen je eigen netwerk mogelijkheden voor een meeloopdag met een beroepsbeoefenaar.
- Probeer zo min mogelijk te oordelen (eigen norm is valkuil).
- Bij twijfel: laat je kind deelnemen aan een studiekeuzeonderzoek.
- Motiveer je kind voor keuzebegeleidingactiviteiten op school en toon belangstelling voor de uitkomsten daarvan.
- Praat met je kind over teleurstellende en enthousiasmerende ervaringen.
- Geef je kind positieve feedback.
- Wees realistisch wanneer je het gevoel hebt dat het kind zichzelf overschat of onderschat.

Reineke Hanssen-Essers, decaan Sophianum scholengemeenschap

“Redeneer altijd vanuit het kind zelf”

Het maakt niet uit wat je kiest, als je maar gelukkig wordt. Dat lijkt een goed advies, want je dringt als ouder je kind niet je eigen keuze op. Reineke Hanssen-Essers, decaan aan Sophianum scholengemeenschap, merkt echter dat kinderen zich met zo'n advies niet echt gesteund voelen.

“Voor ouders is het belangrijk om oprechte betrokkenheid te tonen. Een te grote afstand - en dus te weinig betrokkenheid - is niet wenselijk. Als ik leerlingen de vraag stel met wie ze het vooral hebben over hun studiekeuze en wat er dan besproken wordt, dan merk ik dat ze zich niet echt gesteund voelen als een ouder zegt: ‘Het maakt me niet uit wat je gaat doen, als je maar gelukkig wordt’. De kunst is om een goede balans te vinden. Een kind voelt haarlijn aan wanneer zijn ouders twifelen, onzeker zijn of zelfs wanhopig worden als het gaat om het maken van een studiekeuze.” Reineke weet zeker dat ouders hun kind een flink eind op weg helpen door goed te luisteren op het moment dat

het thema studiekeuze ter sprake komt. Maar niet alleen luisteren. “Ook door vragen te stellen en dóór te vragen en niet direct een mening of oordeel te geven, merkt het kind dat zijn ouders belangstelling tonen. Wat erg verhelderend kan werken, is om als ouder eens terug te denken aan de kinderjaren van zoon of dochter. Veel dingen die een kind toen deed, waren vaak al heel typisch en kenmerkend voor hem of haar. De persoonlijkheid en talenten zijn dan nog heel puur.”

Denken vanuit het kind

“Als decaan adviseer ik ouders altijd om te redeneren vanuit het kind zelf. Verhelder de interesses, de kwaliteiten en de vaardigheden en talenten. Wanneer dit zelfbeeld compleet is, ga dan pas samen op zoek naar passende opleidingen en beroepen. Doe je het in de andere volgorde, dan krijg je het effect van: ‘Ik heb gelezen dat er in Limburg over vijf jaar een enorme behoefte is aan verpleegkundigen, als je ‘slim’ bent,

ga je die opleiding volgen, dan ben je zeker van werk’. Dit werkt naar mijn mening niet.”

Plezier

De decaan van het Sophianum merkt dat de meeste leerlingen het aspect kans op werk weinig betrekken bij hun studiekeuze. Het zoeken van werk, is voor hen vaak ‘een ver-van-mijn-bed-show’. “Ze geven vaak zelf aan dat ze iets willen gaan doen waar ze plezier in hebben.”

Marja Canisius, studieloopbaanadviseur over de rol van de ouders

Samen kiezen

“Ouders spelen een belangrijke rol op het moment dat kinderen een beroeps- of een vervolgopleiding kiezen. Ze moeten de kinderen daarin steunen. De praktijk wijst uit dat een kind zich het meest gesteund voelt wanneer het de verantwoordelijkheid over de beslissing met zijn ouders deelt. Te sturend bezig zijn in de loopbaanbegeleiding kan er namelijk toe leiden dat de gesprekspartner niet meer serieus genomen wordt.”

Dat zegt Marja Canisius. Zij werkt als studie- en loopbaanadviseur bij Profiel ASL. Ze vindt de rol van de ouders in het keuzeproces erg belangrijk. Hoe je als ouder die rol invult, kan verschillen. “Je kunt de keuzemogelijkheden verhelderen, een overzicht van mogelijke vervolgstudies opstellen of van toelatingseisen. Het is wijs om samen in gesprek te gaan over de gevonden informatie.” Daarmee bedoelt Marja echt in gesprek gaan. Niet je kind je eigen keuze opdringen. Of je eigen wensen. “De rol van begeleider is

een geschiktere rol dan waarin ouders de beslissingen van hun kind sturen of beïnvloeden.”

Arbeidsmarkt moeilijk voorspelbaar

Verwachtingen van ouders zoals maatschappelijke zekerheid en een opleiding met een grote kans op werk spelen op de achtergrond vaak mee. Marja Canisius vindt die aspecten echter niet wezenlijk bijdragen aan het keuzeproces waar het kind voor staat. “Werkgelegenheid op langere termijn is moeilijk voorspelbaar. Daarnaast zijn deze jongeren de werknemers van de 21e eeuw van wie verwacht wordt dat zij twee- tot driemaal in hun loopbaan een nieuwe keuze zullen maken. Loopbaanbegeleiding die erop gericht is de eigen voorkeuren en talenten te leren kennen en ontwikkelen, draagt ertoe bij dat de jongere ook in veranderende omstandigheden een hernieuwde keuze kan maken. Kinderen moeten een realistisch zelfbeeld ontwikkelen en opleidings- en beroepeninformatie verwerken.”

Kies juist

Dat je een goede keuze moet maken als het om je toekomstige beroep gaat, dat snappen de meeste jongeren wel. Dat willen ze ook, want ze willen na hun studie allemaal gaan werken. Maar kiezen is niet gemakkelijk.

Een onderzoek door de Taskforce Jeugdwerkloosheid toont aan dat jongeren nogal eens verkeerd kiezen omdat ze een fout beeld van een beroep hebben. Ze kiezen voor een zitberoep, terwijl een loopberoep eigenlijk veel interessanter voor ze zou zijn. Ouders spelen een belangrijke rol bij studiekeuze. Meer dan vier op de tien jongeren zegt dat de ouders de belangrijkste rol hebben gespeeld in de studiekeuze. En dat zou wel eens te maken kunnen hebben met de massale keuze voor zitberoepen.

Kantoorbaan of vakmanschap?

Uit het onderzoek van de Taskforce Jeugdwerkloosheid blijkt dat ouders hun kinderen weliswaar grotendeels vrij laten, maar liever zien dat zoon of dochter een kantoorbaan ambieert dan een carrière als vakman.

Maar hebben ze daar wel een goed beeld van? PR-medewerker of salesmedewerker bij een bank klinkt sexy. Niks mis mee, als je dit echt wilt doen. Maar een lasser of een timmerman, twee beroepen die natuurlijk minder sexy klinken, verdienen al snel veel meer. Dat salarisverschil kan oplopen tot 1.000 euro per maand.

Een goed beeld van een beroep is dus belangrijk. Daar helpt Kiesjeberoep.nl bij. Want de tientallen filmpjes op de website geven je niet alleen een goed beeld van een beroep, maar op de website vind je ook een salarisindicatie.

Daarom moet je als ouders je kinderen stimuleren zich veelzijdig te ontwikkelen. Laat ze zoveel mogelijk dingen doen. Daardoor groeit spelenderwijs hun kennis over interesses en over hun sterke en minder sterke kanten.

Succesansen

“Ouders die een luisterend oor bieden en behulpzaam zijn bij het ordenen van de voor- en nadelen, de succesansen en de risico's van de uiteindelijke keuze, zullen merken dat ze hun kind daar in veel gevallen een grote dienst mee bewijzen”, besluit Marja. Een studiekeuzeonderzoek kan een ondersteuning zijn. Tijdens zo'n onderzoek worden capaciteiten, persoonlijke kwaliteiten, studiehouding en belangstelling op een gestructureerde manier in kaart gebracht.